

geknek és a bíróságoknak viszont szem előtt kellene tartaniuk azt, hogy minden emberi magatartás, így a bűncselekmény elkövetése is racionális és egyben érzelmileg motivált viselkedés. A szenvedély, a megaláztatás, az iszonyat, a düh, a bosszúvágy, a szorongás vagy a gyűlölet egyaránt lehet a bűncselekmény forrása és eredménye, egyszerre jellemezheti az elkövetőt és az áldozatot, valamint mindkettőt közvetlen környezetét, az őket körülvevő embereket. A büntetőpolitika mellőzhetetlen feladata ezeknek az érzelmeknek a „karbantartása”, a drámai feszültség levezetése, a követendő erkölcsi értékek megerősítése, a sértett és a megsértett közösség kiengesztelése. Az érzelmi hatásoktól mentes, tisztán célszerűségi szempontokra épülő büntetést aligha követi a megbánás, a bűntudat kialakulása. Az ilyen szankció nem ébreszti fel az elkövető rossz lelkiismeretét, és nem alakulhat ki a sértettel való szolidaritása sem. A fel nem oldott konfliktus viszont károsítja a közösségek „kötőszövetét”, hatásukra sérül maga a közösség is. A kölcsönös megegyezésen alapuló erkölcsi, anyagi vagy akár csak szimbolikus jóvátétel (bocsánatkérés) ered-

ménye jó esetben akár a megbocsátás is lehet. Ez a fogalom lassan már a közbeszédből is eltűnik. A megbocsátás eredményeként viszont esély van arra, hogy mind a sértett, mind az elkövető a társadalom, a közösség teljes jogú tagjaként folytathatja az életét.

Magától értetődik, hogy a szerző által bemutatott mediáció alkalmazására nem minden büntetőügyben kerülhet sor, és a helyreállító igazságszolgáltatás sem alternatívája, hanem kiegészítő eleme lett a hagyományos igazságszolgáltatásnak. Mégis mindannyian, akik szorgalmaztuk annak hazai alkalmazását, azt várjuk, hogy a büntető eljárásban és a büntetés-végrehajtásban érintett hatóságok szemlélete változni fog, és a tevékenységük iránti közbizalom növekszik. Ennek a reménynek a valóra váltásában Fellegi Borbála most megjelent munkájának is jelentős szerepe van. (*Fellegi Borbála: Út a megbékléshez. A helyreállító igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon. Budapest: Napvilág Kiadó, 2009, 380 p.*)

Gönczöl Katalin

kriminológus, egyetemi tanár
ELTE Állam és Jogtudományi kar

Feltárul a Világegyetem

A *Természet Világa* 2009. évi I. különszámában valóban feltárul a Világegyetem – ahogyan ezt a lap címe is sugallja. 2009-ben ünnepelte a világ a Csillagászat Nemzetközi Évét. Volt is ok az ünneplésre, hiszen Galilei négy száz évvel ezelőtt fordította először a csillagos ég felé teleszkópját, örökké megváltoztatva ezzel az Univerzumról, a minket körülvevő világról vallott ismereteinket.

Am a különszám olvasója mégsem emlékkötetet tart a kezében. A *Feltárul a Világegyetem* nem Galilei életét és felfedezéseit

mutatja be 96 színes oldalán, noha a nagy tudósról természetesen több cikk is megemlékezik. A kiadó elsődleges célja a Galilei óta eltelt négy évszázad fejlődésének nyomon követése, s a csillagászat tudománya jelenlegi legnagyobb kihívásainak bemutatása. Így bár az apropót a négyszáz évvel ezelőtti események adják, a különszám naprakész információkkal szolgál, miközben a csillagászat egyes területeit összefoglaló módon is bemutatja.

Az első két cikk Galilei életét, felfedezéseit, azok jelentőségét mutatja be (Vekerdi László és Horvai Ferenc tollából). Ezután Galileo Galilei *Csillaghírnök* című művének

részletei következnek Csaba György Gábor tolmácsolásában. Hetesi Zsolt egy, a Galilei életével kapcsolatban szinte mindig fölmerülő kérdést boncolgat *A Galilei-per tanulságai* című cikkében, a perrel kapcsolatos nézeteket egészen új megvilágításba helyezve.

A különszám második része a csillagászat máig legfontosabb eszközéről, a távcsőről szól. Szabados László, a különszám szerkesztője, a távcső négy évszázados fejlődésén kíséri végig az olvasót, s hasonlóan tesz Székely Péter is. Szabados a felfedezések, Székely elsősorban a műszaki fejlesztések oldaláról mutatja be a teleszkóp eddigi történetét. Am a különszám továbbmegy – miért kéne a jelenben megállni? Fűrész Gábor cikke a távcső jövőjéről, a jelenlegi távcsőfejlesztési tervekről szól.

A kiadvány következő, s egyben legnagyobb blokkja a csillagászat tudományának különböző területeit mutatja be egy-egy összefoglaló jellegű cikkben, a legújabb eredmények alapján. Illés Erzsébet a Naprendszer-kutatásról, Kun Mária a galaktikus, Frey Sándor az extragalaktikus csillagászatról ír, Kővári Zsolt és Hotya Hajni a csillagászat Nobel-díjat érő eredményei közül válogat. Ezután az új megfigyelési módszereket bemutató cikkek sorában Kovács József tollából az űrcsillagászat fejlődésének történetéről, eredményeiről olvashatunk, Szokoly Gyula pedig a röntgencsillagászatot mutatja be. Hai-man Zoltán egy, a csillagászatban igen népszerű kérdéskörrel, a csillagok és fekete lyukak születésével foglalkozik. A nem elektromágneses sugárzásban vizsgálódó csillagászati „távcsöveket” (neutrínótávcső, gravitációs hullám-detektor) mutatja be cikkében Vasúth Mátyás. A teljes terjedelmében színes különszám *sokszínűségét* tovább emeli a Silberer Vera által Szalay Sándorral, a Johns Hopkins Egyetem kutatójával készített interjú, mely-

nek során napjaink csillagászatának munkájával, kutatásaival ismerkedhetünk meg. Ugyanerről a kérdéssről saját tapasztalatai alapján számol be Kiss László az *Így dolgozik egy XXI. századi csillagász* című cikkében. A csillagászat területeinek bemutatása Malcolm S. Longair kozmológiát, illetve Kálmán Béla napfizikát tárgyaló cikkével folytatódik.

A különszám végül a magyar csillagászatot, a csillagászati megfigyelések lehetőségével foglalkozik. Zsoldos Endre a magyar csillagászat történetét mutatja be az elmúlt évszázadok nemzetközileg is nagy elismerést kivívó csillagászain keresztül, majd hazai amatőr-csillagászok mutatják be eredményeiket – lenyűgöző fotók segítségével. Szatmáry Károly ezután a csillagászat oktatásáról, illetve az ismeretterjesztés jelenlegi helyzetéről értekezik, a záró cikkben pedig Kolláth Zoltán a fényszennyezésről, illetve az ezzel kapcsolatos legújabb hazai eredményekről ír.

A *Természet Világa* csillagászat iránt érdeklődő olvasói számára komoly segítségül szolgálhat Szatmáry Károly összefoglalója a különszám végén, amely a hazai információforrások mellett a *Természet Világában* az elmúlt években megjelent csillagászati-űrkutatási témájú cikkeket is felsorolja.

Talán nem szükséges tovább dicsérni a megjelenésében, terjedelmében és tartalmában is unikális különszámot, hiszen aki kézbe veszi, észre fogja venni, hogy olyan műről van szó, amely nem hiányozhat a csillagászat iránt érdeklődők polcáról. (*Feltárul a Világegyetem, a Természet Világa 2009. évi I. különszáma, szerk. Szabados László, kiadja a Tudományos Ismeretterjesztő Társulat, 96 színes p.*)

Horvai Ferenc

a Nagy Károly Csillagászati
Közhasznú Alapítvány elnöke